

Wäljarändajate ja asunikkude

Kalender 1910.

I. AASTAKÄIK.

J. Reimann'i „Meie Kodumaa" trükk, Pärnus.

✦ Hind 7 kop. ✦

Wäljarändajate
ja
asunikude ✦ ✦

Kalender 1910.

I, aastaküü. ✦ ✦

Erükitud wäljaandja lüluga.
„Meie Kodumaa“ — Reimann'i — trükkilõjas, Pärnus.

J. Reimann'i

raamatukauplus Pärnus

ja

„Meie Kodumaa“

raamatukauplus Wiljandis

soovitavad oma ladudest kõiksugu Eesti keel-
seid paremaid

raamatuid,

päevapildi-, piltpositaartide- ja mälestuse

a l b u m i s i,

iga sugu

kirjutusmaterjali

ja piltpostkaarta

ning võtavad kõiksugu

raamatukõimise

töösi vastu

Asunikudele

soovitav ostu koht.

Need kirjallikud tellimised
täidetakse ruttu ja korralikult Mr. Перновъ ест
Феллинъ, книжи торг. «Кодумаа».

Määri-kuu — Jaanuar.

**1	Reede	14	Määri päew.	
2	Laupäew	15		
3	Pühapäew	16	1. püh. p. Määri p.	
4	Esmapäew	17		
5	Teispäew	18		
**6	Reiknädal	19	Kolme tuninga p.	
7	Neljapäew	20		
8	Reede	21		
9	Laupäew	22		
10	Pühapäew	23		1. püh. p. Kolme p.
11	Esmapäew	24		
12	Teispäew	25		
13	Reiknädal	26		
14	Neljapäew	27		
15	Reede	28		
16	Laupäew	29		
17	Pühapäew	30	Eõnise päew.	
18	Esmapäew	31		
19	Teispäew	1	2. püh. p. Kolme p.	
20	Reiknädal	2		
21	Neljapäew	3		
22	Reede	4		
23	Laupäew	5		
24	Pühapäew	6		3. püh. p. Kolme p. Paawli ümberp.
25	Esmapäew	7		
26	Teispäew	8		
27	Reiknädal	9		
28	Neljapäew	10		
29	Reede	11		
30	Laupäew	12		
31	Pühapäew	13	4. püh. p. Kolme p.	

Rala otsib kus jügamam, inimene — kus parem.

Gesti wanašõna.

Äri ei lähe*)

Sakslane sõidab Wenemaale kalendritega kauplema.

— „Tere, mees, võta mind õmajaale.“

— „Tere-tere, nemets, olge heaks.“ Pere-
mees tõi terve kuhu õlgi wõõra jaoks jisse.

Uga sakslane räägib: — „Doas on umbne,
ma tahan õues magada“.

— „Ara mine õue, wihma tuleb,“ hoiatab
peremees.

— „Kust ja seda tead?“

— „Warejed krooksuwad, siga rõhib ja kõht
ei ole terve.“

— „Di, fina oled loll mees: minu kalendris
on öeldud, et hea ilm.“ Ja mees heidab õue.
Uga õffel tuleb juur jadu. Sakslane sai
läbi märjaks.

Hommikul pillab peremees: — „Nõ, oli hea
uni?“

— „Ei, kulla wend,“ ütleb nemets haledalt,
mul ei ole Wenemaal midagi teha. Kes, ku-
rat, mu kalendri ostma hakkab, kui teil iga
wares kalender on, iga siga tähtraamat ja
wõõkoht ilma ette kuulutab.

Esimene asi wäljarändajal: hästi läbikaalu-
da, kas ümberajumiseft kuidagi mööda ei pääse.

*) Wenelaste anekdotid.

Küünla-kuu — Webruär.

1	Esmapäew	14	Küünla päew.
*2	Teispäew	15	
3	Reſtnädal	16	
4	Neljapäew	17	
5	Reede	18	
6	Laupäew	19	
7	Pühapäew	20	5 püh. p. Kolmek. p.
8	Esmapäew	21	Luuwalu p.
9	Teispäew	22	
10	Reſtnädal	23	
11	Neljapäew	24	
12	Reede	25	
13	Laupäew	26	
14	Pühapäew	27	9. püh e. Uleſt. p.
15	Esmapäew	28	[1861 a. Wenerahwa wab.
16	Teispäew	1	
17	Reſtnädal	2	
18	Neljapäew	3	
19	Reede	4	
20	Laupäew	5	
21	Pühapäew	6	8. püh. e. Uleſt. p.
22	Esmapäew	7	Madise p. { Wõi nädal.
23	Teispäew	8	
24	Reſtnädal	9	
25	Neljapäew	10	
26	Reede	11	
27	Laupäew	12	
28	Pühapäew	13	Paastu püha.

Inimene kellel maad ei ole, ei olegi inimene.

Talmud.

Mupakkil aga tähelepanemata.

Kohli (väikewenelane) tuli oma kõrge torumütliga kiriku ja läheb otse kõige ette seisma. Seltsimees näeb seda ja tõukab fariistades waljult kaaslasele külge.

„Miks sa oma mütsi maha ei võta,“ fosiistab ta.

„Oh, kas starsina siin on“ — waatab paludes kohli — ja kahmob mütsi maha.

Wäljarändamise peawalitsuselt, Peterburis, jaab 7 kop. margi wastu iga aastal ilmuwa juhatusse raamatu. Ilmumas on täielikum Gestickeelne raamat: „Wäljarändajate album.“

Paastu-kuu — Märts.

1	Esmapäew	14	
2	Teispäew	15	Walla päew.
2	Rejtnädal	16	Tuhla päew.
4	Neljapäew	17	
5	Reede	18	
6	Laupäew	19	
7	Pühapäew	20	1. pühap. paastus.
8	Esmapäew	21	Reede algus.
9	Teispäew	22	
**10	Rejtnädal	23	Palwe päew.
11	Neljapäew	24	
1 ^a	Reede	25	Taliharja päew.
13	Laupäew	26	
14	Pühapäew	27	2. pühap. paastus.
15	Esmapäew	28	
16	Teispäew	29	
17	Rejtnädal	30	
18	Neljapäew	31	
19	Reede	1	
20	Laupäew	2	
21	Pühapäew	3	3. pühap. paastus.
22	Esmapäew	4	
23	Teispäew	5	
24	Rejtnädal	6	
*25	Neljapäew	7	Paastu Maarja p.
26	Reede	8	
27	Laupäew	9	
28	Pühapäew	10	4. pühap. paastus.
29	Esmapäew	11	
30	Teispäew	12	
31	Rejtnädal	13	

Seeft maa kaju on kõigil.

Rog. 5. 8.

Puhas töö.

Tatarile tuli jiga rehe alla. Ja mis juis muid, kui herneid õgima. Tatar wahib kurjalt jea peale ja kõneleb: „Ega ja schuitani-loom neid kaua süüa ei saa, lähed täis ja puhked lõhki. Siga nagu oleks aru saanud, mis veldi. Väks kaewu lompi, jõi — ja pärast jälle hernehunikule sööb, ja nüüd taarubes lauda poole. „Dot aga, oot ja, kuradi loom,“ ahwardab läikpea, „ma teen sinuga natukene nalja.“ Wõttis tuletuki ja pistis olekujja sisse, kus jiga magas. Nagu püssipaugust hüppas Wene jiga üles ja sõitis ära. — Aga ka Tatari tüla peaaegu ei olnudki enam.

Maafuulaja wõtku kohalise komisjari
käest ходячее свидетельство.

Jüri-kuu — Aprill.

1	Neljapäew	14	Karjalaskuise p.
2	Reede	15	
3	Laupäew	16	
4	Pühapäew	17	5. pühap. paastus.
5	Esmapäew	18	
6	Teisipäew	19	
7	Reisnädal	20	
8	Neljapäew	21	
9	Reede	22	
10	Laupäew	23	
11	Pühapäew	24	Balmipuude püha.
12	Esmapäew	25	
13	Teisipäew	26	
14	Reisnädal	27	Kiinni päew.
*15	Neljapäew	28	Suur Nelap.
**16	Reede	29	Suur Reede.
17	Laupäew	30	
**18	Pühapäew	1	1. Ülestõusmise p.
**19	Esmapäew	2	2. Ülestõusmise p.
20	Teisipäew	3	3. Ülestõusmise p.
21	Reisnädal	4	
22	Neljapäew	5	n. p.
*23	Reede	6	Jüri p Keisri pr.
24	Laupäew	7	
25	Pühapäew	8	1. püha p. Ülest. p.
26	Esmapäew	9	
27	Teisipäew	10	
28	Reisnädal	11	
29	Neljapäew	12	
30	Reede	13	Tuule-risti p.

Kuś meid ei ole, seal on hea.

Mahwašõna.

Otssem tee.

Kui wõinädal peale algas, tuli juut floostri. Kloostriś jöödetakse sel ajal hästi — ja tema tahaks ka mungaks saada. No, aga — wõinädal lõppes ja suur paast algas peale.

Tuli esmaspäew — süüa ei anta; teisipäew — süüa ei anta. Keefnädalal wara jooksis juut floostrist ära. Sai kufagilt tüki kalatsit kätte — läheb edasi — ja jööb. Deekäija tuleb wastu.

„Mis, ja, sihid, õige saiu hakanud jööma.“

„(st leiwajöömine ära ei unuks.“

„Kuhu ja koera wiid?“

„Nülgija kätte.“

„Wii parem floostri õue peale, seal ta kõngeb ilma kõigeta ära “

Maakuulajatel ja wäljarändajatel perefondadel on raudteedel alandatud ($\frac{1}{4}$ III klasji hinnast) sõiduhinnad.

Lehe-kuu -- Mai.

1	Laupäew	14	Wolbri päew.
2	Pühapäew	15	2. püha p. illest. p. Nisti-leidmise p.
3	Esmapäew	16	
4	Teispäew	17	
5	Rejtnädal	18	
*6	Neljapäew	19	
7	Reede	20	
8	Laupäew	21	
9	Pühapäew	22	3. püha v. illest. p. Nigula p.
10	Esmapäew	23	
11	Teispäew	24	
12	Rejtnädal	25	
13	Neljapäew	26	
*14	Reede	27	Kroonimise p.
15	Laupäew	28	
16	Pühapäew	29	4. püha p. illest. v.
17	Esmapäew	30	
18	Teispäew	31	
19	Rejtnädal	1	
20	Neljapäew	2	Eriku päew.
21	Reede	3	
22	Laupäew	4	
23	Pühapäew	5	5. püha p. illest. p.
24	Esmapäew	6	
*25	Teispäew	7	Reisri yr. sünni p.
26	Rejtnädal	8	
*27	Neljapäew	9	Taewaminemise p.
28	Reede	10	
29	Laupäew	11	
30	Pühapäew	12	6. püha p. illest. p.
31	Esmapäew	13	

(Hu on wõitlemine fõõdamaa pärast.
Spett. ütelnõs.

Naise lein.

Trööstimatalt jääb naine praegu maha-
maetud mehe hauda peale nutma. „Urge
puutuge mind,“ kinnub ta, „mina wõi su-
ren süüsamas paigas ära.“ Mõga ligidal sei-
jawad wõllapuud ja soldatid wahtisiwad
ülespoolduid.

Üks soldat tuleb lese juurde, hakkab ma-
gusaõti juttu ajama, pakub wiina, ja joo-
wad wiina. Taha waadates kohkub soldat:
üks furnukeha on ärawarastatud. Soldat
kahnatas.

„Mis ja kohkud, kallikene, räägib naine
iseteadmalt ja külmalt, „kaewa mu mees
wälja ja pane asemele.“

Колігал переконнал Мгу проходное сви-
дѣтельство.

Jaani-kuu — Juuni.

1	Teisipäew	14	
2	Reisnädal	15	
3	Neljapäew	16	
4	Reede	17	
5	Laupäew	18	
**6	Pühapäew	19	1. Nelipühi.
**7	Esmapäew	20	2. Nelipühi.
8	Teisipäew	21	3. Nelipühi.
9	Reisnädal	22	Suwe algus.
10	Neljapäew	23	
11	Reede	24	
12	Laupäew	25	
13	Pühapäew	26	Kolmainu Jum.p
14	Esmapäew	27	
15	Teisipäew	28	Viidi päew.
16	Reisnädal	29	
17	Neljapäew	30	
18	Reede	1	
19	Laupäew	2	
20	Pühapäew	3	1. p p Kolma. J. p.
21	Esmapäew	4	
22	Teisipäew	5	
23	Reisnädal	6	
**24	Neljapäew	7	Jaani päew.
25	Reede	8	
26	Laupäew	9	
27	Pühapäew	10	2. p. p Kolma. J. p.
28	Esmapäew	11	
29	Teisipäew	12	Petri-Pauli p.
30	Reisnädal	13	

Kõik inimese waew on ta suu tarwis.
Salomon.

Teine põhjus.

Wärste naisemees pidi linna tööle mine-
ma ja naine tuli teda saatma. Sai wersta
edasi ja hakkas yutma.

„Kra ikke, kallikene, ma tulen pea jälle
tagasi“ — rahustas töömees.

„Ega ma sellepärast nutnud: kingad on
hirmus kitsad, pitsitavad.“

Wanamoor löreleb pojaga, et ta jõe
äärde suplema ei läheks. „D, ja sõnawõt-
mata inimeselaps! Waata, kui sa äraupud,
ära siis ennast enam näita!“

Wene riigist wäljamines on wäljamaa
paasi tarwis, mis peale paarikümne rubla
maksima lähneb.

Heina-kuu — Juuli:

1	Neljapäew	14	Heina-Maarja p
2	Reede	15	
3	Laupäew	16	
4	Pühapäew	17	3. p. p. Kolma. J. p.
5	Esmapäew	18	
6	Teisipäew	19	
7	Reiknädal	20	
8	Neljapäew	21	
9	Reede	22	
10	Laupäew	23	
11	Pühapäew	24	1. p. p. Kolma. J. p.
12	Esmapäew	25	
13	Teisipäew	26	
14	Reiknädal	27	
15	Neljapäew	28	
16	Reede	29	
17	Laupäew	30	
18	Pühapäew	31	5. p. p. Kolma. J. p.
19	Esmapäew	1	
20	Teisipäew	2	[Reisri emu n. p. Maarja Magd.
21	Reiknädal	3	
*22	Neljapäew	4	
23	Reede	5	
24	Laupäew	6	
25	Pühapäew	7	
26	Esmapäew	8	
27	Teisipäew	9	Niewi päew. Aunjärjep. sünni p.
28	Reiknädal	10	
29	Neljapäew	11	
30	Reede	12	
31	Laupäew	13	

Sulge pealehakkamine on pool mõitu.
Eesti wanaõna.

Mordawinil oli naisewõtmise kord lääk. Walis ta mees siis õige tüfeda. See aga kingib nädala pärast poja. Wana mordwa jõidab kohe basarile ja ostab wiiskümmend kaks kiike.

„Mis sa nendega niipalju teed?“ küsivad teised.

Näete, minu „naisterahwas“ saab iga nädali pisikesi, ja et aastas 52 nädalat on, siis aga peab warem juba hällid walmis muretsema.

Tema, juhnikene mõtles, et wanamoor iga nädala ühe lapse sünnitada võib.

Glutargad asunikud soowitawad, kašwad mägedel, wali mäge; pöödsas — otši metsja; oled ja lagedal sündinud — mine, steppi.

Lõikuse kuu — August.

1	Pühapäev	14	7. p. p. Kolma. 3. p.
2	Esmapäev	15	
3	Teisipäev	16	
4	Reinädal	17	
5	Neljapäev	18	
6	Reede	19	Kristuse selet. p.
7	Laupäev	20	
8	Pühapäev	21	8. p. p. Ko'ma. 3. p.
9	Esmapäev	22	
10	Teisipäev	23	Lauritsa päev.
11	Reinädal	24	
12	Neljapäev	25	
13	Reede	26	
14	Laupäev	27	
15	Pühapäev	28	9 p. p. Kolma. 3. p.
16	Esmapäev	29	[Ruffi-Maarja p.
17	Teisipäev	30	
18	Reinädal	31	
19	Neljapäev	1	
20	Reede	2	
21	Laupäev	3	
22	Pühapäev	4	10. p. p. Kolma. 3. p.
23	Esmapäev	5	
24	Teisipäev	6	Pärtli-päev.
25	Reinädal	7	
26	Neljapäev	8	
27	Reede	9	
28	Laupäev	10	
29	Pühapäev	11	11. p. p. Kolma. 3. p.
30	Esmapäev	12	Aleksandri päev.
31	Teisipäev	13	

Nälg ja armastus panewad Alma lii-
fuma.

Schiller.

Nõuab palju.

Mustlasele suri isa ära. Ta tuleb papi
juurde. „Kake, kake“. kõneleb ta, „minu
taadikene wahib üles taewa poole, tahab
aga Kristusega hakata maid jagama —
mata ja ta maha.“

„Mis sa annad?“

„Mis sa tahad?“

„Anna tselkowi.“

„Doh —, mina hakkas nüüd niisuguse
raisa pärast terwet rublat ära andma, siis
jäegu juba parem aia äärde.“

Iseäralised ametnikud wäljarändamise
asjus on: Tseljabinski, Dmski, Barna-
ulsi j m.

Mihkli kuu — September.

1	Reiknädal	14	
2	Neljapäew	15	
3	Reede	16	
4	Laupäew	17	
5	Pühapäew	18	12. p. p. Kolma. 3. p.
6	Esmapäew	19	
7	Teisipäew	20	
8	Reiknädal	21	Maarja jünd. p.
9	Neljapäew	22	
10	Reede	23	Eügise algus.
11	Laupäew	24	
12	Pühapäew	25	13. p. p. Kolma. 3. p.
13	Esmapäew	26	
14	Teisipäew	27	Kristi ilendand. p.
15	Reiknädal	28	
16	Neljapäew	29	
17	Reede	30	
18	Laupäew	31	
19	Pühapäew	2	14. p. p. Kolma. 3. p.
20	Esmapäew	3	
21	Teisipäew	4	Madise päew.
22	Reiknädal	5	
23	Neljapäew	6	
24	Reede	7	Johan. saam. p.
25	Laupäew	8	
26	Pühapäew	9	15. p. p. Kolma. 3. p.
27	Esmapäew	10	
28	Teisipäew	11	
29	Reiknädal	12	Mihkli päew.
30	Neljapäew	13	

Las' kirik langeb jüsse, las' ohwerdami-
sed jääwad seisma — ainult olgu lastele
algkoolid.

Tahmud.

Berenaiseliselt.

Kõrtsi tuleb naine ja pärib walitsewalt
oma mehe järele: „Noh, kas minu wa la-
tekaus oli täna jälle siin?“

„Si.“

„Oh ja sunnikateha, oh ja looder. Palju
ta ära jõi?“

„Wiie kopiku eest.“

„Noh, andke mulle siis kümne eest,“
hüüdis eit iseteadwalt.

Maakunlaja teadku: 1) On maa põhi
hea; 2) on ligidal kõlblikku wett saada;
3) ehituse metsa; 4) wilja-kauba wõi kar-
jasaaduste turgu jne.

Wilna: kuu — Oktober.

1	Reede	14	Maarja taitsm. p.
2	Laupäew	15	
3	Pühapäew	16	Lõikuse p. Nep.
4	Esmapäew	17	
*5	Teisipäew	18	Auujärjepär. n. p.
6	Reitnädal	19	
7	Neljapäew	20	
8	Reede	21	
9	Laupäew	22	
10	Pühapäew	23	17. p. p. Kolma. S. p.
11	Esmapäew	24	
12	Teisipäew	25	
13	Reitnädal	26	
14	Neljapäew	27	Kolletamise p.
15	Reede	28	
16	Laupäew	29	
17	Pühapäew	30	18. p. p. Kolma. S. p.
18	Esmapäew	31	[Konstitutsioni p.
19	Teisipäew	1	LuteriusuüleSw. p.
20	Reitnädal	2	
*21	Neljapäew	3	Reisri troonip.
22	Reede	4	Raasani-Maarj. p.
23	Laupäew	5	
24	Pühapäew	6	19. p. p. Kolma. S. p.
25	Esmapäew	7	
26	Teisipäew	8	
27	Reitnädal	9	
28	Neljapäew	10	
29	Reede	11	
30	Laupäew	12	
31	Pühapäew	13	20. p. p. Kolma. S. p.

Taewas on Issanda pärast, aga maa andis
inimestele. Talmud.

Si pidanud püha.

Sakslane on baruni juures walitsejaks. See ei pea Wene-pühast. Sunnib aga mehi tööde. Starosta tuleb walitseja juurde. „Homme on meil praadnii: siis ei tohi tööd teha. Mis praadnii — wot mis nad jälle wälja on andunud.“ „Mga püha Mikolale — onufene.“ „Kus ta on?“ Starosta tõi kuju. See on ju laud — jee ei tee mulle midagi.“

Muschil mõtleb uue wiguri wälja „Homme on praadnii,“ seletab kiilawänem — „püha Erilasele.“

„Kus jee Erilane elab?“ küsib sakslane Lähme, nemets, waatan'a — ja weab walitseja lõhke aawapuu juurde, kus erilaste peja on. Wot on libedat nilpinud, laulab — seletab sakslane.

Erilased lennawad habemesie.

„Ma ei sunni teid ialgi tööde,“ töötab nemets, lullitage nädal.

Kroonuteenistuse minejatele antakse ajumise korral ümberkolimisels aega.

Calwe-kuu — November.

1	Esmapäew	14	Pühade päew.
2	Teispäew	15	Hingede päew.
3	Reisnädal	16	
4	Neljapäew	17	
5	Reede	18	
6	Laupäew	19	
7	Pühapäew	20	21. p. p. Kolma. J. p.
8	Esmapäew	21	
9	Teispäew	22	
10	Reisnädal	23	Mardi päew.
11	Neljapäew	24	
12	Reede	25	
13	Laupäew	26	
14	Pühapäew	27	22. p. p. Kolma. J. p.
15	Esmapäew	28	
16	Teispäew	29	
17	Reisnädal	30	
18	Neljapäew	3	
19	Reede	2	
20	Laupäew	1	
21	Pühapäew	4	Surnute päew.
22	Esmapäew	5	
23	Teispäew	6	
24	Reisnädal	7	
25	Neljapäew	8	Kadri päew.
26	Reede	9	
27	Laupäew	10	
28	Pühapäew	11	1. Kristuse tulem. p
29	Esmapäew	12	
30	Teispäew	13	

Elu on väga lihtne, näri teiji, wõi lama
ise mudas. Gorki.

Kirgišide süündimine.

(Tatari muinasjutt.)

Meeli warast tahtsiwad seaduse nuhtluse eest ära põgeneda ja jooksiwad steppi. Siin saiwad nemad kahe kerjaja naesterahwaga, keda õiged inimesed eneste juurest ära oliwad ajanud, loflu. Wargad ja kerjused saiwad sõbraks ja läksiwad nõndawiisi paari, et iga kahe mehe kohta üks naene sai. See oli aga väga teotaw ühendus, mis inimeste ja jumalate seaduste wastu rääkis, ja nendest paaridest süündis uus rahwas, kes Aasia steppidesse elama jäi. Et lapsed wanematelt ka nende halbajäi kumbeid on pärinud, siis hakati terwet jeda jugukonda kirgišideks, s. o. kelmideks nimetatama.

Saigemajad ja arstiabi Siberi rändajatele on teel mitmes linnas sisesetatud, nagu: Ikhäsanis, Samaras ja mujal.

Jõulu-kuu — Detsember.

1	Reiknädal	14	
2	Neljapäev	15	
3	Reede	16	
4	Laupäev	17	
5	Pühapäev	18	2. Kristuse tulem. p.
*6	Esmapäev	19	Maarj. s p. Nigula
7	Teisipäev	20	[p. Reisirh. n. p.
8	Reiknädal	21	
9	Neljapäev	22	Talve algus.
10	Reede	23	
11	Laupäev	24	
12	Pühapäev	25	3. Kristuse tnem. p.
13	Esmapäev	26	
14	Teisipäev	27	
15	Reiknädal	28	
16	Neljapäev	29	
17	Reede	30	
18	Laupäev	31	
19	Pühapäev	1	4. Kristuse tulem. p.
20	Esmapäev	2	
21	Teisipäev	3	
22	Reiknädal	4	Tooma päev.
23	Neljapäev	5	
24	Reede	6	Adam ja Ewa.
*25	Laupäev	7	1. Jõulu püha.
*26	Pühapäev	8	2. Jõulu püha.
*27	Esmapäev	9	3. Jõulu püha.
28	Teisipäev	10	Süüta laste p.
29	Reiknädal	11	
30	Neljapäev	12	
31	Reede	13	Silvester.

Meli asja on, mis ma ei tea: kotta tee
taewa all, mao tee kalju peal, laewa tee
kesk mere peal ja mehe tee neitsi juurde.

Sp. sõnad 30,19.

Lapselik kartus.

Tseremis oli ennast purju joonud. Ro-
nis palatile — ja hakkas ikkema: „Räbal
on mu asi: kuidas ma nüüd elada saan,
kes põllu künnab, kes mee linupuust ära
toob.“

Tema, turat, arvas, et ta eluks ajaks
purju jääb.

„Dieks mina keiser,“ plaanitab mušilane,
warastaksin sada rubla ja põgeneksin ära.

Siberi a s u j a t e l e antakse natuke laenu
majapidamise siðfeseadmiseks, sadat pool-
teist abiraha. Esimesel kolmel aastal pole
kroonmaksusi maksta ja teisel kolmel aastal pool makstu.

Afunduste ülewaade

(Konspektiline kirjutus.)

Gesti on ka omad kolonid. Gesti — j. o: meie. Meil on asundused — neil on oma ajalugu.

Afunduste jündimise (tekkimise) ajalugu on mõnikord väga huvitav ja asunduste kasvamise käik enamaste õpetlik ja wormide-rikas.

Uga sellest kõigist meie üin ei tahtnud kirjutada.

On olemas vanad ja uued asundused, wanad algavad wiiekümne aasta lõpust ja kestavad nii ütelda 80 aastateni. See on: kui väljarändamisel suuremad tõuked, hood ees olivad. Esimene Samara poole rändaja oli wist 55-aastal.

Peale selle on organiseerimisel olemad asundused, j. o. niiugused, kus koloni veel täiesti väljakujunenud ei ole (näit.: wiimased asundused Nowgorodi kubernangus, „Petrowo“ j. t., wõi Siberis, Wologdas, Dparino ümbruses ja mujal). Niijama teatakse ka lõppenud, wõi lõppemas Gesti asundustest ütelda. (Oli Bensas 80-aastatel juurem Gesti asundus, oli ka Bessarabias, Ufas (peale nende) j. m.) Mõnda paika on suuremast asundusest paar perekonda jäänud, teisel jälle kõik, kui lindude parw, laiali läinud.

Ja väga mitmesse külge tüüriwad ühe, mahajäetawa elukoha inimesed. Meid jälgi on väljarändamise — emigratšia — teaduses huvitaw tähelepanna.

Ja selles inimesejuo, maatera elanikkude ühest lohast teisele liikumise tegevuses, puudutakse alati ka etnografiaga, j. o. rahvasteteadusega kokku.

Üht kui teist meil, Cestis, iseseisvalt ei ole.

Ja asumisetegevust lõpetanud elanikkudel algab kolonides elamine, mis mitmeti metropolis („Wanamaal“) elamisest lahku läheb.

Sellel elamisel on siis oma teataw pind, jaotus (analüüs), tingimised ja nende järeldused.

Nje on väljarändamine, ije on asundused. Geografialiselt jaotatakse praegused Cesti kolonid umbes nii ära:

1. Peterburgi ja Pihkwa asundused.

Peterburgi kubermangus üksi arvatakse wiimaste teadete järele ümarguselt 100 tuhat eestlast olewat, misjuguhest suurest arvust digusega poole pealinnale annaw. Ja Pihkwa piirides wõiks see arv umbes 35 tuhandeni jõulsta. Nii siis: statistikalised teated näitaksiwad, et jelles jaoskonnas eestlasi rohkem oleks kui mujal, wäljalpool kodumaast, ühtelokku. On see ka loomulik: park on ligi. Cesti põlluharija rahwa tööttingimised kõigeenam kokkuläiwad — ja pealinna suur mõte.

Rohkete elab siin Kroonlinnas, Watschinos, Pihkwas, Jamburgis. Kõige mitmeleisjemad on ametid: pealinna ülilooli professorist kuni moonasani wenelase mõijas. Wäga head maad põlluharimiseks ei ole, — (kui jeda Samara wõi lisa pinnaga wõrdleme). Rohkem niiskust, rohkem wõjastikku — kelmine asunik, kui ta mõisaomanik ei ole, elab rahuloldawalt, wõi ka alla jeda. Suuremad asundused: Simunititsa; Serebeta, Kolpino, Särwisaari, Gubanitsa — wõi need on wähe walguiserikkamad. On ka teised. Seltjide arvust poole wõiks jia jalku arvata. Sääranis wäljapaistwat müügiprodukti ei ole: kartul, hein, oder, piim, wõi. Wäga head kaubatu-

rud ja koolid ligidal — aga ei oska tarvitada. Nii üldiselt kui võimalik. Näete, et meie peaaegult ainult asujat-maaharijat filmis peame.

Lisaks: palju rentnikka.

II. Sise-Wenemaa asundused.

Siia juurde võiksime suurema osa Nowgorodi asutustest arvata, kuna muudu see maakond rohkem Peterburgi ja Pihkwaga geograafiliselt kokku kõlaks. Selle vastu ei mõtaks meie jälle looske õhtu-Wenemaad, kus Mohilewis, Viibawi ümber, hästi Marienburgi pool, Riias, Poolamaal või mujal eestlasi asub. Enamaste ühiskutena. See kõik jääks Soome-Euroopa külge, millele meie siin kirjutusel veel kohta ei anna. Aga Iweri, Jaroslawi, wiimasel ajal juurde tulnud Wologda — need nimetame.

See jaoskond ulataks üle suuremate ja wanemate Samara kubermangu asunduste lfani. Siin on nüüd neli peaaegu iseseiswat järku: Krõmskibutor, Salala, Linda ja n. n. „Läti“.

Peale selle: otse tänavuaastased väljarändajad on Slatousti ligi asunud (Samara kreisis), ja Tscheljabini ligi on mitmed perekonnad. Siis Wjattkas peals olema, ka Permis, Drelli kubermangus, Mostwa liqi — ja kuuldamaste ka Tambowi mõisades.

Reiklohalts oleksiwad oma suuruse ja wanaduse järele muidugi Samara asundused. Glab ju ka, mida ära pidime unustama, sealpool Wolgat, Simbirskis, mitu küla eestlasi, aga Samara omadest ette, wähe küll, kui nemad tõusta saawad. Zuba maapõhi talistab. Saratowi, Nowo-Mleksandria on ka üsna kokkukuivanud, ta on üks neist lõppewatest, nagu jissejuhatuses ütlesime.

Reikloha warandusline jõud on niisugustes sõnadest: n i j u ja 3. nowembri manifesti kroonuwalla oma maa. Aga puuduste ja waenlaste suured nimed olla: p õ u d, paiguti ka joomime.

Õjimeste hulka wõime ka wõrdlemisi head j e m s t w o a l g k o o l i d lugeda ja wõrdlemisi „walge“ asunduse

rahvas, ijeäranis Samara kreisis. Ufa, Nowoufeni ja Samara kreisi asunduste õnn on kõrged wiljahinnad wiimastel aastatel. Ja wäga alla ei wõigi need enam langetada: teed on juba korraldatud ja kaubaturud liginewad. Maad laiendada wõib „otrubidega“, mis 1908 aastast peale 15 desjätinilistes tükkides wäljaantakse. Kroonumaad on asunduste ligikonnas palju, kus rendiaegade täisjaamise järele jälle uusi jagamisi ette tuleb.

Nowgorodi kubermangus, Borowitschi kreisis on uus asundus hr. Gsja ettewõttel tellinud. See on Tschernetsowo mõisa maa peal.

Iweris on tuttavam Branti asundus ja Jaroslami kubermangus Danilewski kreisis. Drellis on üks uuematest — ja tänawu on ka finna juurde tulnud.

Moskwa kubermangus on enamiste renditud mõisa maad. Ka palju pooleteralisi on niihästi Peterburgi kubermangu mõisates kui ka mujal. Ka Rjasanis peats eestlasi elama.

Wiimane wärskem wool oli teatavaste, Wologdasje, kus asumisetööd weel edasi peatšiwad kestma — ja jellepärast nende eestlaste, kui kolonistide elust weel kirjutada ei saa.

Rodumaal oli wäljarändamise himulisi, ajalehtede teatel kõige enam (nagu ennegi) Wõru jaos, Kanepis, Põlwas ja Sangastes, siis ka uued hallikad Läänemaal: Warblas, Saulepis. (Enne on Wigala poolt mõnes Gesti asunduses elanikka.) Siis on Saaremaa-Wõidel, Tahkurannas, Pärnu-Lõstamaal, kui ma ei elki, siis ka Kolgarannas. Sealt, Jõhwi, Rakvere ümbrustest on enne mitmel pool elanikka.

III. Krimmi ja Kaukasia asundused.

Neist on Wilde pikemalt „Iludiste“ 1905 aasta I. lühas kirjutanud, ja Almäe mehed (jee on kolonide Wändra

wõi Gustaw Maltš Krimmist, on ka iseenekesti elumärki ajalehtedes annud. Nende „ajunduste“ õuemärk oleks wiin a m a r j a d, aga inimejed, kes Krimmi ja Kaukasia eestlasi tunnewad, jõnuwad, et päris wiinamarja kaswatusi illa peaaegu ühelgi meie asunikul sissejeatud ei ole. Ostawad weel. See tähendab: eestlane jäeb illa oma adra, hobuse ja kõrswilja juurde — ja wäljarändajate õpetus: wali illa jellekohane paik, nagu jul liqikaudu kodu oli — olgu siin kiiimaliste tingimistega reh-kendades. Nende niju on — m a i s.

Seal on palju Järwamaa rahwast: Koerust, Madiselt. Nemad teawad prohwet Maltšwetist. Alalugu on: Kunlaugeni mõis, Köhler, — aga ka teisi nimesi tun-takse: Peeter Piir, Retzold jne.

Selle peale waatamata, et wanad ajundused Sa-maras ja Krimmis laia ruumiaga on lahutatud, tuntakse siin kui ka jeal ühtteist wastastikku, nagu Gestimaa „hu-tornikud“ jeda mõnikord omast naabrist niipalju ei tea. Ülepea ei tähenda wahemaa ajunduses palju. Ja no-wousenlased on katee meestega sugulased — niijama kui samarlased ufa mehi nime järele teawad. Ka lapsedri.

Ühes kui teises paigas on peaaegu ühed naabrid: tatarid, jakslased — kus bashkirlasi enam, kus kirgisiide wõit, Simbirskis jälle tjuwassidega segamini, Kaukasiaš palga-takse mingrellisi jne. Kirju kogu — wähemalt kümme rahwust tunned!

Kaukasia haigus on k ü l m t õ b i. Kätšepad teawad kõneleda, et Krimmis wili õhku lendab, kui teda laua hoitakse. Siin on koolid head ja kooliõpetajate palgad paiguti kenad. Krimmis on niisugused ajunduste nimed: Zarhan, Kontšchi, Schawa; — Kaukasiaš jäll: Gesti Ma-ginska, Mauracha. Nagu näete, — kõik „inorodlijed“ ja neid Lindasi, Liwoniaši, Eestoniaši, Sakalaid ja Salmesi on peaaegu igal pool, kuiqi rahwas neist niipalju ei hooli, kui mõni wäikene „juhataja“, wõi õpetajad on nõnda ni-metanud: nemad ju ristijad on ja „Baltiat“ enam-wähem tunnewad. Samara kreisis on, näit. Wõikow ka Wene nimi ja Lohu eestine — aga tarwitusel on alati esimene, ja kir-

jad lähewad kaduma, kui kodumaalased „luue aastasaja“ kalendrist adresi wõtawad „c. Joxu“.

Kalduwus mõisniku poole ei ole Krimmis wiist juurem kui Kaukaasias wõi Nowosjenis, wõi Ufa Krõmskes Sutoris — ja waimutugewuses ei tea ka dieti ütelda, kes kellegi ära mõistleb: hommikumehed lõunalased — wõi wastamisi.

Ka Krimmis ja Kaukaasias on omad kellaga ja torniga kirikud, seal on ka plekk katusei sada ja katktsada des-jätini — nii kui ajuniku mõtte järele peaks olema (nimelt ka torniga kirik).

Kas aga praeguised wanemad ajundujed oma niisjõudude juures ka kulturaliselt nii tugewad on, et nad ühijel jõul, näituselks, ajalehe suudawad ülewal pidada — seda ei tea praegu weel. Rändajad raamututauplejad teatawad, et seal pool mõnikord wäga rohkesti raamatuid ostetakse. Raamatu poodisi siia ajani weel ei ole. All-mäl on, kuuldawaste, põllumeeste selts, Simititsas ja Petros-Paulis (Samara kr.) karstuse seltsid, olla ka Bugris põllumeeste ühijus, Kolginos esimene hariduselst, Samaras „wastastikune abiandmine tulelahju korral“ asumas, lauluseltsi, muusikaoori, raamatu lugemise ringkondasi mitmel pool.

Kui niisugused asjad kulturalise elu tundemärgiks pidada — mõiks ju midagi lootuslikku wälja lugeda, aga seda peate tähelepanema, et wäljarändajate juures juba algusest peale majanduslised hurwid teiste hurwide lahjuls wõi lahjuls — hästi edenenuid on — ja afundus ise oma jisse-seadega wõderaste keskel kaswatab neid interessijid weel rohkem wälja.

Wis sellest, et paljud juba lapsi keskkoolides koolitawad, wõi ka ühikud juba kodukoolmeistri peawad, wõikswad pidada — ideal on ikkagi „mõisnikuls“ saada. Ja ega see tung päris Gestis teisiti ei ole. Ja see on mõnest küljest waadates ka hea.

Nüüd läheme üle Urali wana Siberi poole üle — ja saame nii oma kirjutuse.

IV. Siberi- ja kesk-Asia asundused.

Ka „õiged“ inimesi on Siberis, punniwad sealjed inimesed wastu, kui ütelda tahaksime: sunniõõkliste juurde. Õiged wõi ülelohtused — see ei piutu kalendri tegijatesse ega lugejatesse ja usumeigi, et juba niisugune läre kliima on, mis meelt parandab ning kriitab wälja arstib. Mii räägitaksegi, et Siberis wargate poolest weel kõige wähem kannatada on. Muidugi paiguti. See oleks siis kui mõni Island.

Müüd aga jääme „õigete“ juurde, kes alati kimbuna läbi Samara ja Kireli üle Tscheljabini tormawad. Wõru raudteed mööda, lugesin, oli mõni kolmsada wõi weel rohkem ühe ainsa kuu jookjul Siberi-poole sõitnud. Wot sulle weel Siber—Arklabia on ta. Siberi wanemad asundused on niisugused: Werhnaja Belänka, Omi asundus j. t. Wiimati on palju ka uuemaid tärnanud. Nagu Taara ja Marinski kreisides, Sedelnikowi wallas, Estonia Tomski kreisis ja palju teisi.

Siber ise jaotatakse nii Öhtu, Homniku ja Altai jaoskond. Kõige rohkem eestlasi on muidugi Tomski ja Tobolski kubermangudes, need on esiteks kõige ligemal ja teisels: sinne kliima läib wana kodu omaga mõnikord ka ühte. Ka Irkutskis on wiimasel ajal eestlasi — kui ka vähem. Palju ei wõiks ka Jakutskis ja ülepea kesk-Siberis eestlasi olla.

Rohkem on neid Amuri ümber. Jaapani sõjast saadil on üksikuid Hiinamaale, Petropawlowski ja Wladiwostoffi jäänud. Sinna läks aga mõnelugusi ametnikka aga juba 1900 aastast saadil ja ennem. Neid kõiki ei loe meie aga asunikudels — need on ainult wälised.

Nasta wiieteistkümnne eest oli juba Amuris kuulda, siis pidi sinna isegi Hiinamaalt, Kõigist wäljarändajaid minema. (Teine Hiin asundus, mis päriselt seda nimegi kannab on Ufa kuberm. Birskis).

Seda homniku-Siberi lõunapoolset osa soowitawad mõned wäljarändamise tundjad kui paremat asumise paika.

Viimajel ajal on sinna wäga palju wenelasi walgunud. Ka kasalaks wiist wõida seal saada — kellel sõjaline iseloom on. Ja Uluhumaa mees pidi (wõib olla rändaski) siin wõrtmajad üles lööma.

Siberis on kõike: jõge, metsa, steppi ja ka mäge. Wiimast on enam Altai jaoks. Seal on ka häid ja kurtjasi inimesi — nagu igal pool, rikkaid ja waesid, isegi kerjused ei puudu. Ka eestlasi on palju nende seas, ütleme kohe ära, kui rahwusetundete see häbi ei tee. Mõnda räägivad rändajad. Aga kooli on Siberis koguni wähe, hädaldawad Wene ajalehtedes sealsed haritlased, siis: ka haritlasi on, kui niisugused ka enamaste suured majanduse mehed wealgiwad olema, kui nemid mõned poliitikalised ei ole. Siberis wõib elada, seal wõib kergeste ka jurma saada. Ja isegi esimise aurumafina kokkuseadjaks peetakse siin siberlast, mitte siis inglasi. Siis: ka häid kullaid — wõib olla ka kulakaid — on!

Altai jaoks on eestlasi wõrdlemisi wähe, aga ifta on. Wiiski ja Barnaul siin jaoks peetakse wiljaaitadeks. Mõnelkümne aasta eest oli siin ainult üks eestlane wõi soomlane olnud. Kes siia kabineti - maale tahawad tulla, peawad kodus maksud ära maksma. Suurwenelasi wiidi ja wiialse kõige enam sinna (kurtlasi j. t.). Mõnikord soowitaks Altaid ja Amuri Tomskist ja Tobolskist ette.

Siberi suurus on suhtades ja l e h m a d e s. Waew on: kõwer puujuurimise konts ja seljawalu. See on muidugi metsa jaoks. On ka steppi — seal on palju põllutõdmasinaid, aga wähe töölisi. See on puudus. Kõil hädaldawad: wõtaks maad — aga ei saa ka wilja kottupanna. Esimene arwamine on muidugi hale, nagu igal pool. Wanad asunikud on selle kõil pidanud ükskord läbiminema. See on asunitu juures käsitööpilaie aeg, noore soldati elu.

Eesti asundusest iseäraldi ei tea palju ütelda. Iseloomulist on ka wähe. Wõrdlemisi teiste asundustega Europa Wenemaal on siinsed, „walguse“ poolest weel lagedamad, algkoolisi koguni wähe. Aga wiina niipalju.

et wõiks furnuks juua. Wana kõrtside lorb alal ja semst-
wo oma walitsus puudub.

Altaist lõunapoole on Kesk-Asia. Seal on eestlasi
wähe. Warem on Petrowski asundus ja teised Almolinski
oblostis. Nemed peakõiwad kamelisi ja orkanidega põllu-
kastmist juba tundma. On Semipalatsinski pool nagu
Drenburgi poolgi — ühkiud asunitud leida. Nii wõid,
olgu eestlaste uhtusels õeldud, kajatate maal eestlaste tu-
hande desfatiniga leida, teise Drenburgis esimese järgu
hoteli omanikuna, kolmandama raudtee walfali puhweti
pidajana j. n. e.

Ja wanad rahutumad rändajad, kes elu aeg maad
kuulawad, ütlewad Kesk-Asia kohta: wõiks elada, ruumi
on ja maapõhi hea: aga wee puudus, kujuk natule.

Tänavu on aga Turgenstan wäljarändajatele kinni.
Aga eestlasi on neljandama klassi wagunis, Tschelabinis
wõi Sõisranis, palju nähtud. Wähest wiimad need uued
juurdetulejad Siberi praegustele asundustele wärsked
werd. Elu ja ametnikud õpetawad aga umbkeelelist ha-
ridust wihtlama.

Oleme kõit asundused nagu, wanemad asunduste kirja-
nikud armastajiwad ütelda, laialises Wene riigis ärakirju-
tanud, nüüd peame wäljamaale minema.

Hinaas, Jaapanis ja Indias ju Gesti kolonistigi ei
ole. Gesti lasi peats veel muidugi olema. Niifama jääb
terwe ilmajagu, Afrika, jellest aust ilma—jelle asemele
saame aga luuest maailmast Põhja ja Lõuna Amerika
asundused, niifama ka Australia omad.

V. Uue maailma asundused.

Brafilia. Algame nooremast peale. Seda sõna laoti
ja trükkiti minewal aastal wäga mitu korda. Oli ju keegi
hea agent, aga Gutmanni peeti suuremaks. Sai aga
mees õdimata ka.

Siin oliwad jälle asunitud esimesed, kes edasi
rühkijiwad: Bugust mitukümmend perekonda, Samarast
maakuulajad, Simbirskist kümmed inimesed, Kubanist

ja Tallinnast. Kellel kirp küline alla läks, kellel koguni fitma läbi puuris ja siis tulivad tagasi mitte niisama targad kui enne, „waid targemad“.

Brasilia peaks jiski paranema, kui inimesed maad harides lundust ja terwet kliimat on parandanud, sealt wõib ju heagi asumaa wälja tulla — aga pehke algamine on raske. Siiski on praeguigi weel Brasiliast kõige kaebekirjade peale ajalehtedes, õige mitukümmend perekonda eestlasi mitmetes asundustes laiali.

Peale selle ülistatje Europas weel Kolumbiast, Argentiiniast — ja warsti on ka eestlased seal, kui neid aga praegu weel ei ole.

Põhjo-Amerika — Kanada, Iduna Doukota, San-Franzisko, New-York, Wisconsin — neis paitades peaks eestlasi olema. Kanadas, Alberta maakonnas olla üksi 6 asundust, nagu teegi ajalehes kirjutab, kuigi need asundused juuremalt jaolt tillukesed, mõne talulised on.

Torro kirjutab heaks kiitwalt South-Doukotast — seal olla ka perekonda kuus. Nii ühisriikides õige mitmel pool wähemaid ja suuremaid asundusi. Mitu ühisust, laulujeltjigi — need küll linnades. Raks ajalehte ja kolm õpetajat. Ja Wisconsinias ka oma paarikümmend maaomanikke juba.

Siis weel Australia. Juba koolis nägin poisssi, kes jüis, kui ta «двойка» jai, Australiasse tahtis sõgeneda. See on wist nagu wähe laugem, kui Amerika. Sealsetest asundustest ei ole küll pikemaid teateid kuulnud, aga Eesti ajunikka seal on.

Minult lääne-Europas ei ole.

Jaawa saarele tahtnud paljud minna. See on juba nagu moodu asi: jinna minna, fuhu teiji enne ei ole. Sedawiisi omandab aga rahwaste elu rohkem juure perekonna laadi.

Meie lõpetajime jelle pealiskaudse ülewaate. Wuud wäiksemad teated anname iseäranis, Ta on kalendri jaoks kirjutatud. Praegu korjab nende ridade kirjutaja Eesti asunduste kohta igasugusi teateid, et edespidi ilmuras

Gesti väljarändamise 50-aastase jubeli raamatus täielikumat kirjatööd kirjutada. Niisama ka ajalugu—ijearanis.

Ühtlasi on ka ajunikkude oma healekandja peale mõeldud. Enne teokstegemist läheb aga veel tööd ära. Viimasel paaril aastal on ka Gesti ajal kirjandus natulene jõbralikumaks väljarändamise nähtuse kohta läinud ja mõned on hakanud ka ajunilla tähelepanema. Aga on ka veel palju külmust ja mõeriti arusaamist kolonistide kohta. Selle mõeriti arusaamise seletamiseks olekski ajunikkudel ka „oma“, kuigi esialgu väikest, kirjandust vaja.

D.

Õesti keeles

on ilmuund

afuniikude kohta:

Meomuttel — Afuniikud laialises Wene riigis.

K. Pallas — Õsimehed wäljarändajad.

P. Koit — Krimmi wäljarändamine.

Ed. Wilde — Maltšwet.

Õ. Luiga — Wäikesed jutustused.

„Ludised“ 1905, Wilde, Gustaw Maltš j. t.

Wäljarändajad Uurali mägede taha, 1908 a. ümberpantud.

Peale selle on wiimasel ajal mitmed afalehed afuniikude kohta sõbralikumaks läinud. Nii on „Meie Kodumaa“ afuniikude jooskond, „Peterburgi Teataja“, ka „Koit“, „Meie Õlu“ j. t. afalehed mitmesugusi kirjutusi toonud. Ennem ka „Nistirahwa pühap. leht“.

Järeldõna.

Ta esimene katse-aastakäik. Teisi aastakäikusi tahab veel olla, kuni midagi paremat ja suuremat asemele ei tule.

Meelega on palju harilikku kalendri-ballasti wäljajätud. Kuni saatus veel teada ei ole. Nii ei leia Teie laatafi ega astronoomilisi teateid: kalendri tarwitajate piirkont on nii laiafs arwatud, et, näit., päitese tõusul siin ja seal paar tundi wõib wahet olla. Edeespidi korjatime kõik ära, mis teadet Eesti asundusje puutuwat on.

Kuu-anektotid on wenelaste omad walitud. Teistest wõime ju ka mõnikord kõneleba. Rahwasteteadusfega puutub iga wäljarändaja kofku. Rahwad on — sõbrad. Asundustest olefs wõinud rohkem olla. Rohkem oli ka materjali käepäraft. Kalender on eeltulewa wäljarändamise albumi õhus üles kaswanud. Tal ei ole tarwis töõ olla. —

Calendar on rahwa-tähtraamat.

Wäljaandja.

Kohaotsijad:

a) meierid:

J. T i t a s, Ревель, Нарвск. 31.

J. F e l d ш а п п, Эльва, В.-Конгота, С.-З.

b) mõisa walitseja:

agr. Я. И. Штельмахеръ, ст. Окуловка,
Новгор. г.

c) m. kirjutaja:

J. K a d a t, П. Черный, Войтиквер. Лиф. г.

d) wiinapõletaja õp.:

W. P ö ö g e l m a n n, Феллинг, Лифл. г.
Проектная 1.

e) fooliõp.:

W. S i r p, Чр. Орриссаръ, Цейде. Лифл. г.

„Peterburi Teataja”

**Majandusline, poliitiline ja kirjandusline Gesti
healekandja.**

mis juba 1. oktoobr, 1908 a. Peterburis korralikult taaskorda nõudmas ilmub. See on esimene meie ajaleht, milleks on läinud wäljaspool kodumaa piirist enesele kindlat alust nõudata, et iseseiswalt sõditiis tööwäljale astuda.

„Peterburi Teataja” tahab waimlist sidet meie kodumaa ja asuniklute wahel kaswatada ja wiimaste kestel eluwõimulisi kogusi tekitada. Tema tahab sugurahwa wäljarändamise korraldamiseks õhutusit anda, tahab wäljarändajate käeläigu tõstmiseks uusi teesi aidata otsida ja neid soowitada. Pealinnas ja teistes suuremates asundustes tahab „Peterburi Teataja” jõudu mööda waimlise teetõhha asutamiseks abits olla, et sel kombel meie haridustööle ka wäljaspool kodumaa piirist sugurahwa kestel kindlat ja jäädawat alust soetada.

„Peterburi Teataja” peab rahwuslikku ühistunnet tähtsaks kultuura-teguriks, rahwuslike kulturalise isemäärawuse kättemõitmisit meie rahwa tõige tähtsamaks poliitiliseks ülesandeks. Riigi korralduses leiab rahwameelne konstitutsion toetusit.

„Peterburi Teataja” ei ole ühegi erakonna ega üffiku rahwallasji healekandja, eht ta küll erakondlist korraldust tarwilikul peab ja rahwallasjide mõitlust teatawates piirides edulandwate nähtuste hulka arwab, erapooletuks jäämise põhjusel põhjenemad selles, et seal, kus „Peterburi Teataja” seltskondlist iseteadwust tahab õhutada, ni-

melt, väljaspool kodumaad elavate sugurahva-liikmete hulgas, erakondade tekkimine jõudude killustamise tagajärjel mõimata on, kuna aga siin alles kõik need ettevõtted ja asutused puuduvad, mis kõigil hädasti tarvilikud on.

„Peterburi Teatajat“ toetab oma kaastööga hull tuttavaid kirjanikke ja seltskonna tegelasi.

„Peterburi Teataja“ seisab aineliselt kindlal alusel, sest et tema väljaandmise kulude kandjaks kirjastuse o f a h i s u s „Ü h i s e l u“ on astunud, kellel kindel nõu on lehte aja jooksul päevaleheks ümber muuta.

„Peterburi Teataja“ aasta tellijad, kes korraga ehk poolaasta kaupa tellimise hinna ära tasunud, saavad hinnata kaasandeks G a r l e i b M e r t e l i 1798. a. ilmunud

Liiwimaa ajalooaamatu,

eand. ling. orient. A. L o m b a h i tõlkes.

„Peterburi Teataja“

makstab postiga koju lähtesaaes:

aastas	4 r. — f.		2 kuu peale 70 kop.
poolaastas	2 r. 10 f.		1 „ „ 35 „
3 kuu peale	1 r. 05 f.		Wäljamaale 6 rubl. a.

„Peterburi Teataja“ aadress on: СПб. Офицерская, 5.

„Peterburi Teataja“ toim. ja talitus.

Rahvus - wabameelsete ajalehtede „Sakala“ ja „Meie Kodumaa“ 1910 aasta tellimise kuulutus.

Geepool nimetatud ajalehtedest ilmub „Sakala“ Wiljandis ja „Meie Kodumaa“ Pärnus kaks korda nädalas, igal esmaspäewal ja neljapäewal, suures trükipoognas ja hulga kaasannetega.

Ühendatud ajalehed „Meie Kodumaa“ ja „Sakala“, kui wabameelsed poliitika-, kirjanduse- ja majanduse ajalehed, wõitlewad Eesti rahwa poliitilise, majanduslise ja kulturalise edenemise eest, kõike seda kohtumata purustades, mille abil endist ülekohtust ilma korda kaitsta on püütud, ühtlasi aga ka kindlaid ja käesolewa aja tingimiste järele wõimalikult teesid otsides, millede kaudu meie rahwas paremusele wõiks sammuda. — Wõit, kes seesugust wõitlemist wiisi heaks kiidawad, on waimlikelt meie sõbrad, ja kõikide nende poolt loodame kindlaste osawõtmist, olgu tellimistega ehk kaastööga.

Et „Sakala“ ja „Meie Kodumaa“ wäljaandmisest laiem ringkond isikuid osawõtawad, on nimetud lehtede seisukord waranduslikelt sedawõrd kindel, et mingisugusi tormisi ei karda.

„Meie Kodumaas“ ja „Sakalas“ ilmuvad peale tublide poliitiliste juhtkirjade tuntud eriteadlaste sulest kirjatöösid igasuguste tööstuse- ja teaduste waldkondadest, ühiselulistest nähtmistest jne. Et nimetud lehtedel peaaegu kõigis kodumaa nurlades kui ka siise- Wenemaal ja wäljamaal sõnumesaatjaid on, siis wõime ültrohkelti algupäralisi teateid pakkuda, ja hulk tublisi wäliseid kaastöölisi aitawad lehe üleüldist tuuma tublidust kindlustada.

Lehe siju tubliduse ja wärskuse eest on kuludest ja raskustest tagasi kohtumata kõigiti hoolt kantud, nõnda et „Meie Kodumaa“ ja „Sakala“ täiesti selles kõrgusel seisuta suudawad, mida praegune edenew ajajärg tõsisele Eesti ajalehelt nõuab.

Wäljarändamise liikumine
on wiimastel aegadel, kõikidest hoiatamistest ja hurjutamistest hoolimata wõimsalt hoogu wõtmas. See liikumine

töötab tulewikus veel suuremaks kasvada. Meie rahwa liikmed, kellel lorda ei lähe oma kodumaal rahuloldawat elujärge kätte saada, oma peawarju, maalapilest omandada, loodawad seda wõõrsil leida. Ja paljud leiawadki. Aga veel rohkem ou neid, kes wõõrsil kurwa saatuse osaliseks langewad. Sellel põhjusel, et asujatele asumise tingimisi ja olusi igakülgsest tutvustada, ilmub neis lehtedes isedraalne jaoskond „Gesti asunilud.“

Selles jaoskonnas töötawad paljud ärksamad asunilud siise-Wene ja Siberi Gesti asundustest, Amerikast ja mujalt kaasa, kes kohalisi olusi ja asumise tingimisi põhjalikult tunnawad ja uutele juurde tulejatele head soowiwalt walmis on juhatusst andma.

Hinnata kaasanneteks saawad „Meie Kodumaa“ ja „Sakala“ lugejad 1910 aasta jooksul peale 100 n-ri pealehe:

100 nr. Jutuosa, suures kaheweerulises kaustas, kokku 400 lehekülge.

12 nr. „Gesti naesterahwas“, heal paberil ja suures kaustas, kokku ligi 100 lehekülge.

12 nr. „Põllumajandus“, heal paberil ja suures kaustas, kokku ligi 100 lehekülge.

12 nr. „Maa“, nalja-ja pilkleht, wärwitruktsis, ligi 100 lehekülge.

Ilustatud seinakalendri ja Lähtraamatu.

Tellimise hind on mõlemil lehel:

Postiga aastaks	3 r. 50 f.	Postita aastaks	2 r. 80 f.
„ pool. aast. 1 „	80 „	„ pool. aast. 1 „	45 „
„ kuus	— 30 „	„ kuus	— 25 „

Tellimise aadress: гор. Феллинъ, Лифл. губ. въ эксп. газеты «Сакала» ефт гор. Перновъ; Лифл. губ. въ эксп. газеты «Мойе Кодумаа».

Uutele tellijatele, kes terwe eht poole aasta peale telliwad, hakatakse, detsembri kuu algusest peale hakates, sellest päewast peale, millal tellimine toimetusesse jõuab, ilma hinnata lehte saatma.

Tellimiste fikse saatmisega palutakse rutata.

Wastutawad toimetajad: **H. Sanson, J. Toomp, Wäljaandja: J. Heimann.**

Walmistatakse trükile

Geesti wäljarändamise 50 =
aastase jubeli

Albumit.

Raastööb: asumise ajalugust, armustikku praeguse seisukorra kirjeldust ja teisi sellelaadilisi kirjandusi mõetakse kuni 1. märtsini 1910 a. wastu.

Isedraalil jaostub albumis on aadressid, kõige pealt wäliste eestlaste, aga ka kodumaa käsitöölise äride j. t. omad. Adressil awaldamine maksab 15 l. Kodumaa ja teiste ärikuulutustele saab albumis peaaegu esimene, ajalohane koht ja worm antud. Igasugune kaart, pildid ja näopildid tahawad rasmatu aset olla. Ettetelimine kergendatud hinnaga: — 40 kop. — on alganud.

Igasugune wahetalitus arwatakse t a s u wääriliseks.

Suba asja mõtte pärast peaks ettemõtte kõige pealt asunikude eneste poolt toetusi leidma!

Kokku seabja adr.: Чр. Кошки, Самар. аб. я.
18. Окс.

K. Sööt'i trükikoda, Tartus,

trüüb igasuguseid suuremaid ja vähemaid

TRUKITÖÖSID

Eesti-, Wene-, Saksa-, Prantsuse- ja muudes keeltes paraja hinna eest liht- ja wärmitrukis. Töö headuse peale pandakse suurt rõhku.

K. Sööt'i

raamatukauplusest Tartus,

on kõiki paremaid eestikeelseid raamatuid saada, nagu nimelt ilukirjandusliki raamatuid, teadusliise siisuga raamatuid, waimulikka raamatuid. Soowijatele saadetakse saadetawate raamatute nimekirja hinnata koju kätte.

Kirjalikult võib ka nõnda tellida, et tellitud raamatute hind jaamas või postkontoris pakki wastuwõttes järele maksetakse. Soowitaw on aga, et vähemate tellimiste juures (alla kahe rubla) raha ette saadetakse, sest et järelemaksu nõudmine, wäikese pakki kohta, liig kalliks läheb. Wäikseid summasid võib tellimiste juures kinnises kirjas (parem kinnitatult) markides lausa saata.

Raamatud saadetakse koha peale tellimise kättesaamise ära.

Asjaajamine on korralik ja hoolas.

Tellimise aadress on:

Книжный магазинъ К. СЕВЕТЪ, гор. ЮРЬЕВЪ, Лифл. губерніи.